S láskavým dovolením redakcie Konzervatívneho denníka Postoj vám prinášame rozhovor Lenky Chlebanovej s predstavenou Misijných sestier Janou Pavlou Tóthovou o jej ceste viery, ženách v cirkvi aj o kresťanskom koučingu.

Reholná sestra Jana Pavla Tóthová pochádza z Hlohovca a je provinciálnou predstavenou Misijných sestier služobníc Ducha Svätého. Do rehole vstúpila vo svojich dvadsatich rokoch a pätnásť rokov strávila na misiách v africkej Ghane.

Nedávno absolvovala kurz kresťanského koučingu, ktorý organizuje poradenské centrum pre rodiny Family Garden.

V rozhovore o jej ceste k viere a zasvätenému životu spomína aj vzťah k pápežovi Františkovi či úlohu žien v cirkvi. Rozprávame sa aj o službe kresťanského koučingu, o problémoch, s ktorými dnes ľudia najčastejšie zápasia, a tiež o tom, ako môže pandémia ovplyvniť náš pohľad na sviatostný život a návštevu kostola.

Aká bola vaša cesta viery, ktorá vás priviedla až do rehole?

V mojom živote hrá dôležitú úlohu to, že som bola predtým neveriaca a dala som sa pokrstiť až ako šestnásťročná. To ovplyvňuje aj spôsob, akým dnes na veci pozerám. V čase dospievania som bola ten typ, ktorý počúval metalovú hudbu. Nad vierou som začala premýšľať, keď Svätý Otec Ján Pavol II. prvýkrát prišiel na Slovensko. Nemala som tušenia, kto to je, a pozerala som prenos z návštevy skôr tak náhodne.

Keď som sa dívala, ako pozdravoval ľudí z papamobilu, vyžarovala z neho veľká dobrota. Veľmi sa ma to dotklo, dokonca mi vyhŕkli aj slzy. Až dodatočne som sa začala zaujímať, kto to vlastne bol a dostala sa tak k veciam súvisiacim s vierou a náboženstvom.

V rodine vás k viere neviedli?

Presne tak. Až neskôr som sa sama dozvedela o možnosti absolvovať v našej farnosti prípravu na krst a prijatie sviatostí pre dospelých. Kamarátky ma povzbudzovali, aby som sa prihlásila, tak som to kvôli nim urobila. V tom čase som to celé až tak nechápala.

Ako prebiehala príprava?

To presvedčenie vo mne ešte nebolo hlboko zakorenené. Zmenilo sa to až samotným krstom. Bol to pre mňa veľmi silný zážitok. Keď som vstupovala do kostola, bola som iná osoba, než aká z neho potom vychádzala. Tam vzniklo aj moje povolanie do rehole a do misií. V tom čase ma chytil taký zápal, chcela som všetko robiť radikálne a žiť svoju vieru na sto percent.

Platilo o vás pravidlo, že novoobrátení ľudia zvyknú byť tí najhorlivejší?

Dá sa to tak povedať, aj keď o vstupe do rehole som neuvažovala hneď po krste. Najprv som sa dostala do spoločenstva mladých a vďaka nim neskôr do Viedne na stretnutie komunity Taizé. Odtiaľ som sa vrátila s myšlienkou, že si budem hľadať rehoľné spoločenstvo. Bol to postupný proces. Ten prvotný zápal som spočiatku brala s rezervou a očakávala som, že entuziazmus časom môže vyprchať. Ale nestalo sa tak.

Ako prijala vaša rodina a blízke okolie toto rozhodnutie?

Rôzne. Rodičia sa na začiatku tešili. Obaja pochádzali z rodín, v ktorých ako deti chodievali do kostola, takže úplne cudzie im to nebolo. Neboli však praktizujúci veriaci. Keď začali vidieť, že to beriem priveľmi vážne, už sa im to až tak veľmi nepáčilo. (*Smiech.*) Kamarátky boli aj veriace, takže tie to vzali dobre.

To, že sa týmto rozhodnutím zrieknete manželstva a rodiny, ste mali v sebe vysporiadané?

Tá voľba nie je o tom, že by som nechcela manželstvo, ale skôr o tom, že chcem niečo iné. Ten rozmer, že idem za niečím a nie, že niečo odmietam, robí voľbu jednoduchšou. Je to zameranie jedným smerom. To neznamená, že ten druhý smer by nemal hodnotu. Keďže mám radosť z toho, čo robím, tá druhá cesta sa prirodzene odsunula nabok.

Prečo ste sa napokon rozhodli pre rehoľu Misijných sestier?

Keď som si ujasnila, že mojou cestou bude rehoľné spoločenstvo, bolo potrebné nájsť, ktoré. Tým, že som mala vzťah k misijnej službe, som nevidela zas až tak veľa možností. Vyštudovala som zdravotnícku školu a praxovali sme aj v nemocnici v Nitre. Tam som prvýkrát stretla jednu z našich sestier. Ona ma pozvala na návštevu do kláštora a mne sa veľmi zapáčila tá atmosféra.

Ako by ste opísali charizmu vašej komunity?

Naša spiritualita je trojičná. To vlastne znamená život v spoločenstve, ktoré je rôznorodé. Už tým, že tvoríme medzinárodné spoločenstvo, vydávame svedectvo. Tým, že žijeme spolu v jednom dome ako ľudia z rôznych kultúr a kontinentov, ukazujeme, že je to možné. Bohatstvo medzinárodnosti je súčasťou našej spirituality. Z toho vyplýva aj poslanie pozývať všetkých ľudí, aby sa stali súčasťou Najsvätejšej Trojice a vytvorili vzťah spoločenstva.

Venujete sa ako rehoľa konkrétnej činnosti napríklad v zdravotníctve alebo školstve?

My pracujeme vo všetkých odboroch. Môže k nám vstúpiť sestra s akýmkoľvek vzdelaním či profesionálnym zameraním. Máme sestry, ktoré sú ekonómky, zdravotné sestry, kuchárky, učiteľky, krajčírky, sestry pracujúce v sociálnej oblasti, napríklad s bezdomovcami, ale aj

takú, ktorá pracuje v médiách a produkuje dokumentárne filmy. Na mieste, kde sú, sa snažia žiť túto charizmu spoločenstva a evanjelizovať svojím životom.

Africkú Ghanu ste si ako pôsobisko vybrali vy sama?

Pred večnými sľubmi si každá sestra píše žiadosť a premýšľa, kde vidí svoju budúcnosť. Na výber je približne päťdesiat krajín, v ktorých naša kongregácia pôsobí. Ja som si zvolila ako prvú Ghanu, pretože som chcela ísť do Afriky, a to mi v Ríme na našom generaláte aj schválili.

Premýšľala som aj o južnej Amerike, chcela som pracovať v zdravotníctve, ale tam bola ako podmienka absolvovanie ďalších štúdií. Napokon som sa teda stotožnila s predstavou života v Afrike, hoci som sa paradoxne ďalšiemu štúdiu aj tak nevyhla.

V reholi ste už vyše dvadsať rokov. Zmenilo sa dnes niečo v porovnaní s časom, keď ste do rehole vstupovali?

Určite áno. My sme do rehole vstupovali v období po revolúcii. Na Slovensko vtedy len pomaly prenikali pokoncilové zmeny. Naša formácia bola rozpačitá v tom, ako uviesť do praxe všetky tie zmeny, ktoré priniesol Druhý vatikánsky koncil.

Kedysi sa v rehoľnom živote pozornosť sústreďovala viac na štruktúry. Dnes hovoríme viac o obsahu. Aj pápež často pripomína, aby sme pozornosť kládli skôr na to, prečo robíme to, čo robíme. Aby sme nezostali len pri tradíciách a vonkajškovosti. Ide o to skôr byť, ako robiť. Z toho bytia totiž to robenie automaticky vychádza.

Kým o Slovensku sa hovorí, že prežívame krízu povolaní, Afrika zažíva boom. Čo by sme sa od Afričanov mohli naučiť?

Mne veľmi imponovalo, že Sväté písmo v živote kresťana v Ghane má oveľa väčšie miesto ako u nás. My sme veľmi zameraní na sviatosti, čo je bezpochyby naším bohatstvom, ale nemali by sme popritom zanedbávať ani ďalšie veci. Potrebujeme takpovediac vytiahnuť Boha z kostola. To v Ghane funguje. U nás sa mi zdá, že sa viera stotožňuje s chodením do kostola. To je podľa môjho názoru chudobné vnímanie. Veľmi vnímam, že potrebujeme Ježiša vytiahnuť z kostola a vpustiť ho do každej oblasti nášho života.

V Ghane sa mi páčilo, že v cirkvi majú laici oveľa viac miesta ako na Slovensku. Keď nebola svätá omša pre nedostatok kňazov, tak sme mali pobožnosť slova spojenú s rozdávaním svätého prijímania. To všetko pripravili laici. Tiež farské rady boli veľmi aktívne v živote farnosti.

Dnes žijeme v časoch pandémie a kostoly máme zatvorené. Je to pre nás príležitosť na zamyslenie?

Už veľakrát som počas tohto obdobia hovorila, že je to pre nás šanca nájsť Boha aj inde. Rodina je tiež malá cirkev. Manželstvo je tiež sviatosť. Môžeme sa viac zamerať na to, ako svoju vieru preniesť do praxe. Bola som veľmi oslovená kňazmi, ktorí išli pomáhať do nemocníc. Pre mňa je to najúžasnejšie svedectvo. Veľmi sa ma to dotklo a bola som tým povzbudená.

Nie každý to samozrejme mohol spraviť, niekto pomáhal iným spôsobom. Toto je cesta, ktorou ukazujeme vieru cez naše skutky. Modlitba je tiež jednou z možností. Súčasná situácia nám ponúka veľa príležitostí. Teraz síce nemôžeme ísť do kostola, nemáme taký voľný prístup k sviatostiam, ale prestaňme nariekať a sústreďme sa na to, čo môžeme robiť. Stále sa totiž môžeme spolu modliť, tvoriť spoločenstvo či prejavovať svoju vieru cez skutky lásky voči blížnemu.

Aj pápež František často hovorí práve o vychádzaní na periférie a upozorňuje na úlohu laikov a žien v cirkvi. Je vám blízky jeho pohľad?

Veľmi ma oslovuje, keď hovorí o cirkvi ako o poľnej nemocnici. Ak naša viera neobstojí na periférиách života, tak to zabaľme. Keď si nie sme istí, či vieme ísť s vierou aj do vyhrotených situácií, tak vieru vlastne nemáme. Možno sa mi to ľahšie hovorí preto, že vychádzam z neveriaceho prostredia. Stretla som sa tam s rôznymi ľuďmi a zažila aj tam veľa dobra. To je pre mňa Božie kráľovstvo, ktoré je už medzi nami. A jeho hodnoty nie sú ctené a žité len v

kostole alebo len medzi veriacimi ľuďmi.

Máme ako veriaci problém s oslovovaním ľudí bez viery?

Keď kazateľ rozpráva napríklad o pokore niekde spoza ambóny za vône kadidla, ľudí to nemusí osloviť. Pokora je stále hodnota, ale keď ju nepredstavíme takým spôsobom, že je možné žiť ju v každodennom živote, tak načo nám to je? Aj našu vieru potrebujeme žiť v dennej realite.

Je to problém autenticity?

Ja by som povedala, aby sme začali počúvať aj tých, ktorí cirkev kritizujú a uvažovali, či nás to môže niečo naučiť. Niekedy nariekame, ako sú všetci proti cirkvi, ale započúvajme sa trocha aj do toho, čo hovoria. Určite medzi nami existujú hodnotové rozpory a zásady, z ktorých nemôžeme zľaviť. Pri mnohých témach je však možné vypočuť si aj názor druhej strany a niečo si z neho vziať – namiesto toho, aby sme hneď išli do defenzívy. Ja sama si musím ujasniť, čo to znamená svoju vieru žiť. Ako to ovplyvňuje moju prácu? Čo robím ako veriaca inak, keď som v obchode alebo cestujem v mestskej doprave?

Pápež v poslednej dobe udelil ženám viaceré funkcie v cirkevných štruktúrach a zasadzuje sa za ich väčšie angažovanie. Máte pocit, že ženy majú v cirkvi čo robiť?

Už to, že si kladieme otázku, či žena má v cirkvi čo robiť, je pre mňa absurdné. Je to však realita, že sa to pýtame. Sme stvorení ako muž a žena, takže obaja máme svoje miesto v cirkvi. V kostoloch väčšinou nájdete ženy. Žena má svoje bohatstvo, ktoré do cirkvi potrebujeme priniesť. Nehovorím, že by žena mala zaberať miesto, ktoré má muž v cirkvi. Žena sa nepotrebuje pripodobňovať mužom, aby sa cítila rovnocenná, ale skôr žiť svoju ženskosť. Dávanie života, vo fyzickom či duchovnom materstve, je typicky ženská charizma.

Nedávno ste absolvovali kurz kresťanského koučingu. Táto služba akéhosi vypočutia či sprevádzania bola doteraz skôr na pleciach mužov, zvlášť kňazov. Je to oblasť pôsobenia, ktorá vás ako ženu a reholnú sestru oslovila?

Keď ma v roku 2019 zvolili za provinciálnu predstavenú, vrátila som sa z Ghany na Slovensko. Po príchode som hľadala niečo, čo by mi pomohlo dostať sa k ľuďom bližšie. To bola prvá motivácia. Niekto mi vtedy povedal o tomto kurze, ktorý organizuje centrum Family Garden v Bratislave. Prihlásila som sa s tým, že mám záujem prehĺbiť svoju schopnosť počúvať. Tak svoje sestry, ako aj ostatných ľudí.

O čo v takom koučingu vlastne ide?

Celý koučing je založený na počúvaní a následnom kladení otázok. Je to taký transformačný rozhovor, kde kouč nedáva žiadne rady, iba sa pýta. Práve tými otázkami pomáha človeku uvedomiť si, čo chce zmeniť či dosiahnuť vo svojom živote a prečo je to pre neho dôležité.

Pohybujeme sa tu zrejme už na hrane psychológie. Môže kouča robiť ktokoľvek?

Na koučingu je dobré, že pri ňom netreba mať hlboké znalosti z psychológie. Nedávajú sa v ňom totiž žiadne rady. Sú v ňom určité kroky, ktoré treba v rozhovore sledovať. Je to umenie aj veda. Určite je potrebné ovládať nejaké techniky, nástroje a postupy.

Dokážete ako koučka vycítiť, ktoré problémy sú už nad vaše sily a treba človeka nasmerovať k psychológovi?

Ja som zatiaľ veľmi čerstvá koučka, skončila som kurz len na jeseň. Keď ma niekto nakontaktuje, tak mu pošlem dohodu o koučovaní, kde je vysvetlené, o čo ide. To, že som kresťanský kouč, neznamená, že ku mne nemôže prísť nekresťan, ale skôr, že mám isté zásady, za ktoré nechcem ísť. V dohode je tiež napísané, že ak niekto chodí k inému odborníkovi, tak mu musí spomenúť, že chce začať s koučingom. Ľudia trpiaci úzkosťou či depresiou potrebujú najprv odbornú pomoc, až potom by mali začať s koučingom.

V situácii, ktorú dnes žijeme, sú u ľudí úzkostné stavy alebo depresie omnoho častejšie. Vnímate to pri rozhovoroch aj vy?

Zmenil sa režim, v ktorom sme doteraz fungovali. Tieto zmeny u mnohých spôsobujú problémy, či už ide o prokrastináciu alebo motiváciu. To je smer, ktorý je dnes výrazný. Druhý je absencia sociálnych kontaktov. Osamelosť je veľkým problémom a tí, ktorí ňou najviac trpia, často nie sú schopní využiť moje služby. Hovorím najmä o starších ľuďoch. Človek si všeobecne ťažšie poradí s akýmikoľvek problémami, ak trpí aj izoláciou.

Ozývajú sa vám aj manželské páry s rodinnými problémami?

Z mojej skúsenosti pozorujem, že problémy, ktoré manželia riešili, nesúviseli s covidom. Sú to dlhodobejšie problémy, s ktorými sa páry nemali na koho obrátiť. Keďže som rehoľná sestra, majú často väčšiu odvahu ma kontaktovať. Vnímam dnes u ľudí veľkú potrebu riešiť svoje problémy a hovoriť o nich s niekým. Ideálom do budúcna by bolo, aby každá farnosť mala svojho kouča.

Kontaktujú vás aj ľudia, ktorých osobne nepoznáte. Aké je to vstúpiť do online rozhovoru s neznámym a ísť hneď na hlbinu?

Nie je to ideálne. Predtým, ako sa stretneme, komunikujeme pomocou emailov a trochu sa oťukávame. Tí ľudia, ktorí ma dosiaľ kontaktovali, mali už skúsenosť s rehoľnými sestrami, takže neboli takí vystrašení. (*Smiech.*) Prvý rozhovor je určite iný ako druhý. Niektorí riešia aj to, či môžu s rehoľnou sestrou hovoriť o určitých konkrétnych problémoch alebo sa to už nehodí. Je normálne, že pri kontakte s niekým cudzím skúmam, ako ďaleko až môžem zájsť a nakoľko sa otvoriť.

A aká je táto služba z pohľadu kouča?

Kouč v prvom rade potrebuje vypnúť svoju myseľ a nehodnotiť. Je potrebné odsunúť svoje riešenie a len počúvať. Všetci sme Božie deti, Boh ku každému z nás hovorí a my máme v sebe tie odpovede, ktoré hľadáme. Nemôžem byť špecialistom na život toho druhého. Boh sám vedie každého človeka jeho cestou.

Túto zručnosť by sme si zrejme mohli osvojiť viacerí. Najmä v prípadoch, keď máme tendenciu druhých súdiť či dávať im nevyžiadané rady.

Počúvanie v koučingu sa veľmi podobá na kontemplatívnu modlitbu. Aj tam na človeka prichádzajú rôzne myšlienky, ktorým sa neubránime, ale nechávame ich len tak voľne prejsť. To načúvanie je pre mňa bohatstvom a stretnutím s niečím posvätným. Cítim, že je pri tom rozhovore Boh naozaj prítomný. Je to vstupovanie na posvätnú pôdu.

Ako by ste povzbudili niekoho, kto uvažuje nad podobnou formu pomoci, ale má stále pochybnosti?

Povedala by som mu, že nemá čo stratiť. Je veľmi dobré, ak má človek možnosť vysloviť svoje myšlienky nahlas a sám si ich v sebe poukladať. Nie je tu čo stratiť, len získať. Každý z nás si potrebuje raz za čas ujasniť odkiaľ a kam kráča. Ak nežijeme reflexívnym spôsobom života, tak sa len bezhlavo náhlime. Je dobré zastaviť a zamyslieť sa. A ak máme možnosť, že nám pri tom niekto pomáha otázkami, je to len výhra.

Lenka Chlebanová / Konzervatívny denník Postoj

The post Započúvajme sa do toho, čo hovoria kritici cirkvi appeared first on Zasvätený život.

(Zamyslenie zo stránky zasvatenyzivot.sk.)